

ОСНОВНІ МЕТОДИ ТА ЗАВДАННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Негудихата К.А., кандидат економічних наук, доцент,
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна
Кулешір М.М., здобувач другого (магістерського) рівня ВО,
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна», м. Вінниця, Україна

Діагностика фінансового стану підприємства являється вкрай актуальним та важливим завданням. Вона дозволяє оцінити поточну фінансову ситуацію підприємства, виявити його сильні та слабкі сторони, а також визначити потенційні ризики та можливості для покращення. Проведення діагностики фінансового стану підприємства дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення, пов'язані з фінансовим плануванням, інвестиціями, управлінням ресурсами та розвитком бізнесу. Також, це допомагає запобігти фінансовим кризам, оптимізувати використання ресурсів та підвищити ефективність роботи підприємства. Крім того, діагностика фінансового стану підприємства є важливим інструментом для зовнішніх зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори та партнери. Вони можуть використовувати результати діагностики для прийняття рішень про співпрацю з підприємством, видачу кредитів або інвестицій. В цілому, діагностика фінансового стану підприємства являється невід'ємною частиною ефективного управління та дозволяє забезпечити сталий розвиток бізнесу.

Питання дослідження методів та завдань діагностики фінансового стану підприємства були у центрі уваги Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Кужельного М.В., Коновалова І.Р., Ткаченко Н.М., Чебанової Н. В., Чумаченка М.Р. та інших.

Метою є висвітлення основних методів та завдань діагностики фінансового стану підприємства.

Діагностика фінансового стану підприємства являється важливим інструментом для оцінки його фінансового потенціалу та ефективності роботи. Вона дозволяє виявити сильні та слабкі сторони фінансового управління на підприємстві та вжити відповідних заходів для покращення ситуації. Діагностика фінансового стану підприємства включає аналіз різних фінансових показників, таких як прибутковість, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість тощо. Дані

показники відображають фінансові результати діяльності підприємства за певний період часу і його здатність виконувати свої фінансові зобов'язання.

Одним із ключових інструментів діагностики фінансового стану підприємства являється фінансовий аналіз. Він дозволяє провести детальне дослідження фінансових показників та виявити їх тенденції та відхилення. Фінансовий аналіз може бути проведений з використанням різних методів, таких як горизонтальний та вертикальний аналіз фінансової звітності, аналіз структури капіталу, аналіз рентабельності тощо. В результаті діагностики фінансового стану підприємства можна отримати інформацію про його фінансову стійкість та ефективність роботи. На основі даної інформації можна розробити стратегію розвитку підприємства та вжити заходів для підвищення його фінансової стійкості [1, 5].

Проте, слід зазначити, що діагностика фінансового стану підприємства має обмеження. Наприклад, вона не враховує зовнішні фактори, які можуть впливати на фінансовий стан підприємства, такі як зміна ринкової кон'юнктури та коливання курсу валют. Тому, результати діагностики слід розглядати в контексті загальної економічної ситуації та прогнозів на майбутнє. Загалом, діагностика фінансового стану підприємства являється важливим інструментом фінансового управління, який допомагає оцінити його поточну ситуацію та розробити стратегію для досягнення фінансових завдань, виявити проблемні місця у фінансовому управлінні та вжити заходів для їх усунення [3, 5, 6].

В фінансово-економічній літературі [2, 5, 7, 8, 10, 12] авторами особлива увага приділяється завданням та методам діагностики фінансового стану підприємства, які включають: оцінку рентабельності та фінансового стану підприємства, оцінку фінансових ризиків, ухвалення відповідних фінансових рішень, забезпечення прозорості фінансової звітності, підтримку довіри інвесторів та кредиторів.

Оцінка рентабельності та фінансового стану підприємства у процесі діагностики фінансового стану дозволяє визначити прибутковість підприємства загалом та його окремих підрозділів. Даний метод дозволяє виявити, наскільки ефективними є фінансові ресурси підприємства та наскільки воно стійке. Здійснюється за допомогою аналізу його фінансових показників, зокрема розраховуються такі показники, як рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продажів та інших. Фінансовий стан підприємства оцінюється з урахуванням його фінансової стійкості,

платоспроможності, ліквідності, заборгованості та інших показників, методом аналізу та оцінки фінансової звітності. Оцінка рентабельності та фінансового стану підприємства являється важливим інструментом для прийняття управлінських рішень і дозволяє визначити ефективність роботи підприємства, його конкурентоспроможність та потенціал для розвитку [2, 6, 10, 12].

Виконання оцінки фінансових ризиків у процесі аналізу фінансового стану підприємства дозволяє виявити потенційні ризики та проблеми, які можуть виникнути у майбутньому, що допоможе вжити відповідних заходів для їх запобігання або зниження. Також, оцінка фінансових ризиків підприємства є важливим завданням, оскільки допомагає запобігти втратам, пов'язаним з можливими негативними фінансовими ситуаціями.

Процес оцінки фінансових ризиків підприємства включає наступні етапи:

- ідентифікація ризиків (необхідно визначити всі можливі фінансові ризики, які можуть бути у підприємства, це можуть бути такі ризики, як валютний ризик, процентний ризик, ризик зміни цін на сировину або товари, ризик неплатоспроможності клієнтів);

- кваліфікація ризиків (на цьому етапі визначається ймовірність виникнення кожного ризику та можливі втрати, пов'язані з ними, для цього можна використовувати математичні моделі, статистичні дані та експертні оцінки);

- аналіз ризиків (на основі результатів кваліфікації ризиків проводиться їхній аналіз, щоб визначити їх вплив на фінансовий стан підприємства, це дозволяє виділити найбільш значні та небезпечні ризики);

- планування заходів з управління ризиками (після аналізу ризиків необхідно розробити стратегію та план дій для управління та мінімізації ризиків, до цього плану можуть входити різні заходи, такі як страхування, диверсифікація інвестицій, управління боргами тощо);

- моніторинг ризиків: оцінка ризиків (це безперервний процес, тому необхідно регулярно відстежувати та аналізувати фінансові ризики підприємства, щоб у разі потреби коригувати стратегію управління ризиками) [1, 5, 7, 12].

Оцінка фінансових ризиків підприємства допомагає організувати його фінансову безпеку та впевненість у майбутньому, а також мінімізувати можливі втрати. Це важливий інструмент для прийняття правильних фінансових рішень та забезпечення стійкості підприємства.

Ухвалення відповідних фінансових рішень у процесі діагностики фінансового стану підприємства надає інформацію про його поточний фінансовий стан та можливості для розвитку. Це допомагає приймати обґрунтовані фінансові рішення, такі як інвестиції, фінансування чи зміна стратегії.

Прийняття відповідних фінансових рішень включає розгляд різних аспектів і факторів, які можуть вплинути на кінцеве рішення. Це може включати наступні кроки:

- аналіз поточної фінансової ситуації, оцінка своїх поточних фінансових зобов'язань та ресурсів (важливо зрозуміти свої доходи, витрати, борги та заощадження, щоб мати повне уявлення про свою фінансову ситуацію);

- визначення фінансових цілей, визначення конкретних цілей, яких підприємство бажає досягти за допомогою своїх фінансових рішень (це може бути купівля основних засобів, інвестиції тощо);

- оцінка варіантів, оцінка різних варіантів та стратегій, які можуть допомогти підприємству досягти своїх фінансових цілей (це може включати інвестиції, позики або інші фінансові інструменти);

- вивчення ризиків та можливостей, ідентифікація потенційних ризиків та можливостей, пов'язаних з кожним варіантом (це може включати інфляцію, зміни на ринку, політичні фактори та інші фактори, які можуть вплинути на фінансові рішення);

- складання плану, розробка конкретного плану дій з урахуванням оцінки варіантів і ризиків (важливо мати чітке уявлення про те, як підприємство досягатиме своїх фінансових цілей і як моніторитимете та оцінюватимете свій прогрес);

- реалізація та моніторинг (реалізація рішень, прийнятих на основі розробленого плану, та регулярний моніторинг результатів, регулярне оновлення та аналіз фінансового плану допоможе підприємству залишатися на правильному шляху) [1, 5, 7, 10, 12].

Прийняття зважених фінансових рішень вимагає дисципліни, аналітичних навичок та поінформованості про поточну фінансову ситуацію та ринкові умови. Воно також залежить від фінансових цілей підприємства та рівня ризиковості.

Використання методів діагностики фінансового стану підприємства дозволить покращити його фінансову стійкість, виявити можливі проблеми, а також розробити стратегії та заходи для їх усунення. Вони допоможуть встановити точні показники фінансової діяльності, такі як прибутковість, рентабельність, ліквідність та платоспроможність підприємства. Може допомогти виявити причини

низької рентабельності та запропонувати способи її збільшення. Крім того, використання методів діагностики фінансового стану може допомогти підприємству встановити його місце на ринку, провести порівняльний аналіз із конкурентами та визначити його конкурентоспроможність. Це дозволить розробити ефективні стратегії підвищення конкурентоспроможності та отримання переваги над ринком.

Література:

1. Балахонова О.В. Теорії конкуренції та практики визначення конкурентоспроможності в умовах безпекоорієнтованого розвитку. Колектив. моногр.; за ред. М.М. Меркулова. Ізмаїл-Одеса: Фенікс, 2020. 196 с.

2. Балахонова О.В. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорія, інновації та сучасна практика. Колектив моногр., книга сьома / за ред. д.е.н, проф. Е.А. Кузнецова. Херсон : ОАДІ-ПАОС, 2020. 340 с.

3. Балахонова О.В. Удосконалення підходів в дослідженнях саморозвитку виробничо-господарських систем. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*: зб. наук. праць. Одеса: ОНУ, 2020. Вип. 3/46. Т. 20. С. 146-159.

4. Балахонова О.В. Аналіз підходів до вибору господарської системи сталого розвитку. *Освіта, економіка управління: сучасний стан та інновації*: зб. наук. праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. Вип. 6. С. 4-13.

5. Балахонова О.В., Захарченко Н.В. Теорія і практика регулювання економічних відносин у нестабільному середовищі. *Міжн. наук. вир. журнал «Сталий розвиток економіки»*. 2017. № 2. С. 83-89.

6. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Одінцова О.О. Механізм формування конкурентоспроможності підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-626>

7. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П., Циганчук В.А. Методи формування конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-82>

8. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Завдання оцінки фінансового стану підприємства. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави*: зб. наук. праць. Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Вінниця, 22-23 квітня 2021. С. 74-77.

9. Гріщенко І.В. Методи оцінки поточного фінансового стану підприємства. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави*: зб. наук. праць. Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Вінниця, 22-23 квітня 2021. С. 77-80.

10. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 22. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14>

11. Нетудихата К.Л., Трущенко І.С. Теоретичні засади діагностики фінансового стану підприємства в системі антикризового управління. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 207-210.

12. Нетудихата К.Л. Фінансова стійкість машинобудівних підприємств України на сучасному етапі розвитку економіки. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 15. С. 167-173.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Нічай О.В., Шамов В.А.,

здобувачі першого (бакалаврського) рівня ВО*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Світовий аграрний сектор постійно зазнає трансформацій через технологічні інновації, зміни в кліматі, війну та зростання попиту на продукцію. А також сучасне аграрне підприємство є комплексною системою, що включає виробництво, логістику, маркетинг, технології та інші аспекти. Тому удосконалення та оптимізація структури управління допоможе краще координувати ці елементи для досягнення гармонійного функціонування, а також дозволить підприємствам ефективно адаптуватися до нових викликів та можливостей.

Оптимізація структури управління спрямована на раціональне використання людських, фінансових та матеріальних ресурсів, що є критично важливим у контексті аграрного бізнесу. Сільське господарство завжди виступало як надійна опора країни під час кризових періодів. Це підтверджується рекордним урожаєм у 2021 році, що став найвищим в історії країни. У порівнянні з іншими секторами економіки, в яких спостерігається спад, сільське господарство продовжує показувати стійкість. Тому, вирішення економічних проблем країни вимагає комплексного підходу, охоплюючи політичні, економічні, екологічні, соціальні та науково-технологічні аспекти [1]. У період інтенсивної глобалізації відзначаються значущі зміни, що призводять до того, що традиційні моделі управління підприємствами втрачають свою ефективність, а система управління опиняється в кризовому стані [2].

* Науковий керівник – Сагачко Ю.М., к.е.н., доцент